

Володимир Попик,

д-р іст. наук, чл.-кор. НАН України,

гендиректор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

НОВІ ОБРІЇ ІНТЕГРАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Розглянуто перспективні завдання координації, кооперації та інтеграції зусиль спеціалізованих наукових бібліотек з інформаційними центрами науково-дослідних установ, навчальних закладів у розбудові цілісного національного науково-інформаційного простору. Обґрунтовано необхідність подолання уявлень про його «бібліотекоцентризм», важливість пошуку бібліотеками нових моделей співпраці з усім спектром інформаційних інституцій сучасного суспільства.

Ключові слова: національний науково-інформаційний простір, спеціалізовані наукові бібліотеки, інформаційна діяльність наукових установ, інформаційні центри України, інтеграція інформаційної діяльності.

Якісні трансформації, що відбуваються нині в технічному забезпеченні процесів виробництва, систематизації та поширення інформації, швидке зростання й урізноманітнення інформаційних запитів сфер освіти, науки, культури, державного управління, економічного життя, докорінна зміна інформаційної парадигми сучасності, яка вимагає вже не суми безальтернативно представлених даних, а знання інтелектуально опрацьованого, здатного до динамічного розвитку, «стереоскопічного» у своїй багатоваріантності – ці та інші чинники настійно вимагають пошуку нових дієвих стратегій інформаційно-бібліотечної діяльності, її рішучої модернізації, одним з найважливіших напрямів якої є розвиток у ній координації, кооперації та інтеграції зусиль з іншими учасниками комунікаційних процесів.

Над виробленням і реалізацією сучасних підходів до осмислення нового місця й ролі бібліотек у системі соціальних комунікацій наполегливо працює як бібліотечне фахове співтовариство, так і науковці різних галузей знань, фахівці й практики у сфері інформаційних технологій. Упродовж останнього десятиліття з різних аспектів цієї проблематики опубліковано ґрунтовні монографічні дослідження В. Горового [1, 2], О. Давидової [3], Г. Шемаєвої [4], Т. Гранчак [5], О. Воскобойнікової-Гузєвої [6], К. Лобузної [7], чимало проблемних статей В. Ільганаєвої [8, 9], Т. Вилегжаніної [10], Т. Ярошенко [11] та багатьох інших авторів.

Напрацювання вітчизняних учених здобули узагальнення та подальший розвиток у серії з понад десяти колективних праць, підготовлених у Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського під керівництвом академіка НАН України О. Онищенко та В. Горового з проблем розвитку вітчизняного інформаційного середовища, формування національного інформаційного простору.

Проте очевидним недоліком сучасного стану теоретичного та практично-прикладного опрацювання проблеми, а отже, стимулом до піднесення досліджень і організаційно-методичних заходів на принципово більш високий якісний рівень, є відсутність справжнього порозуміння і скоординованості дій між бібліотечним та позабібліотечними секторами науково-інформаційного простору. З боку бібліотечних фахівців зазначене найбільш виразно виявляється у збереженні традиційного притаманного їм «бібліотекоцентризму». Ідеться про намагання переконати себе і суспільство не лише в безперечному верховенстві нагромадженого досвіду та бібліотечних технологій у справі інтеграції, опрацювання та поширення інформації, але й у неодмінному майже «автоматичному» збереженні домінуючої ролі бібліотек в інформаційному середовищі в майбутньому.

На особливій ролі й значенні бібліотек у наші дні, як інтегративного соціального інституту, безперечно, конче необхідно повсякчас наголошувати, особливо в умовах, коли у вітчизняному політикумі і в органах виконавчої влади відсутнє справжнє ґрунтовне бачення проблем подальшого розвитку бібліотечної сфери за доби інформаційної революції та розбудови суспільства знань. Однак із цього справедливого прагнення бібліотечного фахового співтовариства захистити себе і довести важливість своєї справи походить також певна низка «бібліотечних міфів» – поглядів і практичних підходів до модернізації бібліотечної сфери, як дещо «замкненої на себе» системи, що шляхом самовдосконалення, використання новітніх досягнень інформаційних технологій здатна самостійно, навіть у конкурентній боротьбі з позабібліотечними інформаційними центрами, розв'язувати основні проблеми інформаційного забезпечення інтелектуальних і духовних запитів суспільства.

Недарма на першому місці у вітчизняній бібліотекознавчій літературі нині є обговорення проблематики налагодження співробітництва між самими лише бібліотеками – координації їх роботи, кооперації у формуванні корпоративних каталогів, інтеграції зусиль у розгортанні електронних бібліотек, наданні інформаційних послуг. Зазначене повною мірою відображає реальний стан вітчизняної бібліотечної системи на сучасному

етапі її розвитку: роздробленість по окремих відомчих мережах і регіональних сегментах, невирішеність інтеграційних завдань, вже успішно розв'язаних у багатьох зарубіжних країнах. Те, що вітчизняні бібліотеки намагаються нині вийти на шлях, яким давно рухається світове бібліотечне співтовариство, заслуговує на всебічну підтримку з боку держави, наукових інституцій і громадськості. У цьому напрямі, дійсно, є вже чимало досягнень, нехай і не таких масштабних, переважно в регіональному, або відомчому розрізі.

Ідеї необхідності розвитку співробітництва, координації й кооперації, а у кінцевому підсумку – і тісної інтеграції зусиль з позабібліотечними установами та організаціями – архівами, музеями, науковими установами, університетами, редакціями газет, журналів і продовжуваних наукових збірників, видавничими фірмами, електронними інформаційними центрами (зокрема, науково-технічної інформації), незалежними дослідницькими осередками, у вітчизняному дослідницькому просторі теж обговорюються, однак у значно меншому обсязі, а головне, здебільшого лише в плані постановки проблеми, визначення перспектив на майбутнє. З цього випливає й наявність лише поодиноких прикладів їх практичної реалізації, переважно у локальному масштабі, лише в гуманітарному, історико-культурному спрямуванні.

Нинішня зосередженість бібліотекознавчої думки й бібліотечної практики на розбудові інформаційної мережі, здебільшого ізольованої від інших сегментів інформаційного простору, безперечно, завдає шкоду самим бібліотекам. Вона не відповідає завданням подальшого розгортання процесів інформаційної революції. Дійсно, сучасні бібліотеки інтенсивно перетворюються на «фабрики знань», медіатеки – центри інтеграції й поширення інформації на всіх видах носіїв. Вони розбудовують масштабні ресурси наукової, освітньої та культурологічної інформації, налагоджують тісну інформаційну взаємодію з читачами та віддаленими користувачами інформаційних мереж за допомогою новітніх бібліотечних сервісів і соціальних мереж.

Однак не можна непомічати й того, що напрацьовані поколіннями бібліотечних фахівців форми й методи діяльності, трансформовані в сучасні комп'ютерні технології автоматизації бібліотечно-інформаційної роботи, вийшли нині далеко за межі суто бібліотечних установ, певною мірою «відірвалися» від них, набули самостійного значення. Будучи, дійсно, за своїм походженням бібліотечними, вони з успіхом використовуються в інших організаційних структурах, нерідко у поєднанні зі значно більш ефективними моделями інформаційного менеджменту. Особливо успішно

такі моделі застосовуються великими інформаційними корпораціями, які об'єднують науково-видавничу, експертно-аналітичну діяльність, інтеграцію та поширення інформації, зокрема у вигляді баз даних та інтелектуальних пошукових, бібліометричних і наукометричних інструментів до них. Бібліотечні установи у багатьох країнах тісно співпрацюють з такими інформаційними корпораціями, але переважно вже як споживачі і транслятори одержуваної від них готової систематизованої наукової, суспільно-політичної та соціально-економічної інформації, або поставники документів для введення їх до інформаційного обігу. Отже, в інформаційному просторі відбувається істотне переміщення центрів тяжіння, інтенсивно формуються нові, незнані попереднім поколінням реалії, від яких бібліотечне фахове співтовариство не повинно відсторонюватися. Інакше бібліотеці як інститутіві загрожує повторення кризи середини ХХ ст., коли вона не змогла своєчасно адаптуватися до вимог доби науково-технічного прогресу і, як результат, система науково-технічної інформації почала розвиватися поза системою класичних бібліотек, на основі окремої мережі структур науково-технічної інформації (НТІ) [12, с. 22].

Не можна також стверджувати, що інформаційна діяльність університетів і наукових установ повсюдно реалізується через підпорядковані їм бібліотечні або інформаційно-бібліотечні підрозділи. Частково, це дійсно так. Однак і зарубіжна, і вітчизняна практика демонструє нам досить різноманітні моделі організації науково-інформаційної та освітньо-інформаційної діяльності, серед них і такі, що реалізуються поза активної участі бібліотек. Свої інформаційні портали, сайти, інтернет-сторінки розбудовують нині практично всі академічні інститути та їх окремі підрозділи, університети, факультети, кафедри, наукові журнали та продовжувані наукові збірники, наукові товариства, фахові інтернет-спільноти вчених і освітян. На них, у досить відмінних варіантах подання матеріалів, представлено основні напрями наукової й освітньої діяльності; тематику наукових досліджень: плани й одержані результати; інформацію про участь у реалізації наукових програм і проектів, зокрема міжнародних; програми та тези наукових форумів; персоналії вчених-дослідників і професорсько-викладацького складу з бібліографією їх праць, нерідко інтерактивною – з доданням повнотекстових версій публікацій; поточну інформацію про організовані наукові та науково-організаційні заходи, хроніку наукового життя. На сайтах університетських кафедр широко представлено плани навчальних курсів зі складеними викладачами переліками рекомендованої літератури.

Повільно, але розгортається й формування індивідуальних веб-сайтів та інтернет-сторінок окремих учених, зокрема науковців середнього та молодшого покоління, у тому числі англomовних. Особливий науково-інформаційний інтерес становлять банки та бази наукової інформації з окремих напрямів досліджень. Розбудову науково-інформаційних ресурсів здійснюють нині й недержавні осередки, громадські організації. Серед них поки що переважають історичні та культурологічні.

Проте навіть найкращі з позабібліотечних ресурсів істотно поступаються бібліотечним за рівнем систематизації, а отже – зручності в пошукуві необхідних читачам/користувачам електронних мереж документів. Сам характер подання на них матеріалів, наприклад, досить типові помилки в оформленні бібліографічних записів наочно демонструють, що у багатьох випадках бібліотечні фахівці взагалі не залучаються до цієї справи навіть як консультанти. Можливо, здебільшого через такі алгоритми роботи, у цьому сегменті наукової інформації, як не прикро, і досі спостерігається чимало неадекватних поставлених меті, «кустарницьких» прийомів. Дається навзнаки те, що інформаційна діяльність інститутів, університетів та їх структурних підрозділів здійснюється поки що без належної координації, розрізненими силами, за відсутності методичних рекомендацій, часто із застосуванням застарілих технічних та інформаційних рішень.

Зокрема, свого часу нам уже доводилося писати про те, що персональні сторінки науковців, надзвичайно важливі для просування людського наукового потенціалу української науки та освіти, інтеграції її у світовий науково-інформаційний простір, побудовані по окремих установах за різними моделями, які відчутно «не стикаються» між собою. Найбільш досконалі з них містять, як правило, дані про здобуту вченим освіту, основні етапи його наукової біографії, сферу наукових інтересів, напрями досліджень і впровадження їх результатів, науково-методичну й організаційну роботу, нагороди, членство в наукових товариствах, переліки основних опублікованих праць, іноді з їх повнотекстовими варіантами [13, с. 321–325]. Проте нам майже ніколи не вдалося виявити персональних сторінок науковців, які б містили одразу весь набір перелічених необхідних даних для ґрунтовного знайомства з їх професійною діяльністю та науковим доробком. Зрозуміло, для створення єдиного інформаційного поля потрібна певна уніфікація.

Відсутність узгоджених правил і стандартних рішень на ресурсах наукових установ і навчальних закладів, а також архівів і музеїв України, які теж здійснюють наукову й науково-видавничу роботу, суттєво

знижує цінність продукованої інформації, можливість її ефективного використання, зокрема, шляхом узагальнення, порівняння, приведення до «єдиного знаменника».

Отже, тут є велике поле для налагодження співпраці бібліотек з науковими установами та закладами освіти: спочатку – методичної допомоги, координації й кооперації, а у перспективі – глибокої інтеграції зусиль з формування й використання ресурсів і впровадження спільних інформаційних сервісів. Окреслені вище невирішені проблеми й визначають ті конкретні напрями методичної, координаційної та інтеграційної роботи, які можуть і повинні взяти у свої руки бібліотеки, оскільки саме вони як провідні центри соціальних комунікацій найбільше володіють необхідними для цього методичним досвідом, сучасними технологіями збирання, систематизації, обробки та поширення наукової інформації.

На наше глибоке переконання, без забезпечення нерозривного поєднання бібліотечного сегмента наукової інформації з науково-організаційною інформацією Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, міністерств і відомств, дослідних установ і навчальних закладів, інформаційними масивами видавництва, редакцій наукових періодичних видань, громадських організацій, про формування в Україні цілісного наукового та освітнього інформаційного простору не може бути й мови. За таких умов бібліотекам конче необхідно, вирішуючи завдання координації, кооперації та інтеграції у власне бібліотечному інформаційному середовищі, одночасно виходити за межі усталених напрямів діяльності й приймати на себе функції значно більш широкого характеру. Важливо рухатися в напрямі нового осмислення й реалізації ролі бібліотечних установ у відкритому колі освітніх, наукових, інформаційних, управлінських інституцій, недержавних інформаційних центрів і громадських ініціатив.

Якщо підходити до цього з позицій власне бібліотечно-інформаційної роботи, то йдеться про істотне розширення її предметного й функціонального діапазону. У нових умовах зберегти й посилити свою роль провідних центрів соціальних комунікацій бібліотеки зможуть лише охопивши весь діапазон різноманітної інформації про наукову та освітню діяльність. Інтегрувавши його у свою бібліотечно-інформаційну спрямованість, а поряд з тим і самим міцніше інтегрувавшись у науковий та освітній процес. Поки що в Україні така можливість об'єктивно зберігається через відсутність потужних централізованих позабібліотечних науково-інформаційних інституцій. Зрозуміло, і без цілеспрямованих зусиль бібліотек породжене вимогами сьогодення завдання рано

чи пізно все одно буде поступово вирішуватися, нехай розрізненіми та незграбними зусиллями, але тоді бібліотеки вже ризикують залишитися на узбіччі цього процесу.

Зазначене вже нині усвідомлюється вченими-бібліотекознавцями, практиками бібліотечної справи й фахівцями в галузі бібліотечно-інформаційних технологій. Оскільки чи не найпершим (і найбільш реально досяжним у наш непростий час) завданням на початковому етапі інтеграції цілісного національного науково-інформаційного простору є елементарна інвентаризація наявних в Україні електронних ресурсів наукового призначення, ця робота здійснюється паралельними зусиллями цілого ряду бібліотек, хоча й недостатньо скоординованими, розпорошеними по окремих галузевих секторах і по регіонах України. У наш час створення розгорнутої *веббіографії* найбільш інформативних наукових та освітніх ресурсів, виокремлення їх з потоку «інформаційного шуму», визначилося як справа справді невідкладна. Для її реалізації саме бібліотеки є найбільш підготовленими.

У цьому плані важливе значення для забезпечення інтегрованого доступу до наукових ресурсів має формування на порталі НБУВ Центром бібліотечних електронних ресурсів і технологій інтернет-навігатора «Джерела наукової інформації», у якому зібрано посилання на найбільш важливі світові й вітчизняні ресурси наукової інформації відкритого доступу з більшості галузей сучасної науки: бібліографічні бази даних, бібліографічні описи, реферативні огляди, довідкові й інформаційні видання, бібліотечні покажчики, електронні каталоги, колекції повнотекстових документів різного обсягу, віртуальні виставки [14]. Окремо на інформаційному порталі НБУВ відкрито також інтернет-путівник по вітчизняних і зарубіжних ресурсах з біографістики, іконографії, генеалогії й геральдики та інших суміжних з біографікою наук, який ще більшою мірою відстоїть від власне бібліотечно-інформаційного кола ресурсів [15]. Подібний характер має й напрацьований Національною історичною бібліотекою України змістовний електронний путівник по краєзнавчих ресурсах [16].

Доволі різні за тематичною спрямованістю й ступенем повноти інтернет-навігатори, створювані багатьма іншими бібліотеками, у найважливіших рисах розкривають систему вітчизняних науково-інформаційних ресурсів, є ефективним ключем орієнтації у них. Їх необхідно розглядати як початковий крок до інтеграції цілісної системи наукових ресурсів, що матиме розподілену структуру на загальнонаціональному, галузевому, регіональному рівнях.

Утвердженню провідних позицій НБУВ у інтеграції національного науково-інформаційного простору сприяє й зосередження в ній одночасно унікального за своєю повнотою національного репозитарію фахових видань «Наукова періодика України» та тісно пов'язаної з ним реферативної бази даних «Україніка наукова», які є ланцюгом, що об'єднує бібліотечний сектор наукової інформації з науковими установами, закладами освіти, як видавцями наукової періодики, та безпосередньо – з редакціями майже 2,5 тис. періодичних і продовжуваних видань. На нашу думку, у зв'язку з поступовим переходом до принципу формування окремих сайтів наукових видань, централізований національний репозитарій конче необхідно зберегти, оскільки його сукупний ресурс інтегровано єдиною пошуковою системою. Для цього необхідно зробити представлення наукових журналів і збірників на порталі НБУВ не лише обов'язковим, як це нині визначено для вітчизняних фахових видань, але й особливо престижним. Підтримку цій справі надає також розгортання на порталі НБУВ бази даних «Бібліометрика української науки», заснованої на вибірці даних з бібліометричних баз Scopus і Google Scholar. У сукупності зазначені сегменти створюють єдиний науково-інформаційний комплекс «Наука України». Звичайно, він поки що за своїми технічними параметрами далекий від того, щоб стати «єдиним вікном» доступу до вітчизняних ресурсів наукової інформації. Однак, переконаний, якщо таке «єдине вікно» буде створюватися в майбутньому, то найбільш раціональним є розбудовувати таку інтегровану інформаційну систему саме на базі НБУВ.

Інша справа, що ідея надмірної централізації сукупного національного науково-інформаційного ресурсу, навіть якщо він залишається розподіленим, заснованим на інтеграції окремих ресурсів широкої мережі бібліотек, наукових установ, навчальних закладів, галузевих інформаційних центрів, навряд чи є в умовах України першочерговою і у всьому виправданою. Адже галузева, проблемна, регіональна розмаїтість ресурсів вимагає особливих підходів до їх систематизації, розбудови специфічного пошукового апарату. Нині в Україні здійснюється ряд досліджень і практичних заходів щодо пошуку оптимальних рішень у цьому плані. Ідеться як про розбудову кластерних інформаційних систем, що охоплюють не лише фонди бібліотек, а й музеїв, архівів окремих регіонів (наприклад, по «Історичній Волині») [10, с. 4–5], так і про реалізацію спільних проектів обміну метаданими та підтримки системи централізованого пошуку у вітчизняних репозитаріях (Інститут програмних систем НАН України разом з Житомирським державним університетом ім. І. Франка) [17].

Справді значущим прикладом інтеграції зусиль бібліотек і наукових установ, закладів культури, видавництв, редакцій періодичних видань стала розбудова Національною парламентською бібліотекою України електронної бібліотеки «Культура України», оцифровані документи до якої передаються численними добровільними учасниками проекту – установами, організаціями, навіть окремими особами. Такий алгоритм формування ресурсів, поширений у всьому світі, не лише забезпечує економію коштів бібліотек та інформаційних центрів, усунення дублювання їх зусиль, але є найбільш ефективним для швидкого наповнення вітчизняних інформаційних ресурсів, досягнення принципово більш високого рівня інформаційного забезпечення потреб сфер науки, освіти й культури. Зазначену модель інтеграції зусиль бібліотек, наукових установ і навчальних закладів, інших установ науки і культури передбачається покласти нині і в основу реалізації започаткованого Національною бібліотекою України ім. В. І. Вернадського проекту формування фундаментальної електронної бібліотеки «Україніка».

Значний інтерес становить досвід, набутий у процесі реалізації спільними зусиллями ряду університетських бібліотек проекту «Електронна бібліотека: центри знань в університетах України» (UkrELib) – саме тою мірою, якою він за своїм характером, значенням та результатами переходить за межі суто міжбібліотечного співробітництва з метою доступу до світових ресурсів наукової інформації в площину багатоаспектної співпраці бібліотек і власне вищих навчальних закладів [11].

Проте, зрозуміло, здійснене є лише окремими пробними кроками на шляху до формування загальнонаціональної науково-інформаційної системи. Бібліотеки можуть і повинні прийняти на себе виконання більш складних завдань з розробки й реалізації дієвих моделей партнерської співпраці з науково-дослідними установами, закладами освіти, музеями, архівами, видавничими та інформаційними центрами, редакціями наукових періодичних видань, засобами масової інформації, державними установами та громадськими організаціями, приватними ініціативами.

Ідеться про важливість пошуку бібліотеками нових моделей співпраці з усім спектром інформаційних інституцій сучасного суспільства, про можливість організації за визначальної участі бібліотечних установ інтенсивних інформаційних обмінів на основі залучення потенціалу всіх зацікавлених учасників співпраці, включаючи видавничі структури, насамперед, до формування корпоративних каталогів, баз даних та архівів відкритого доступу, створення мережі віртуальних читальних залів; розвиток системи дистанційного забезпечення тематичних інформаційних

запитів дослідних установ і колективів, вищих навчальних закладів, особливо з пріоритетних напрямів наукових розробок, пов'язаних з виконанням завдань державних наукових, науково-технічних і національно-культурних програм; інформування читачів/користувачів електронних мереж про надходження до інформаційних баз документів з розроблюваної ними наукової проблематики, забезпечення їх повнотекстовими версіями публікацій; створення спільними зусиллями бібліотек і комерційних інформаційних структур інтернет-магазинів для цільового/адресного розповсюдження матеріалів друкованих та електронних видань. Загальні методичні й організаційні підходи до розв'язання цих проблем напрацьовуються нині Міжвідомчою робочою групою з модернізації бібліотечно-інформаційної справи, створеною під егідою Інформаційно-бібліотечної ради НАН України на базі Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського відповідно до рішення Міжвідомчої ради з координації фундаментальних досліджень, прийнятого 3 грудня 2014 р. за результатами обговорення питання про інтеграцію й кооперацію зусиль бібліотек та інформаційних центрів України у формуванні національного науково-інформаційного простору. Метою Робочої групи на цьому етапі є пошук оптимальних практичних шляхів і алгоритмів роботи з розбудови в Україні єдиної цілісної системи нагромадження, опрацювання та поширення наукової інформації, більш дієвого входження української науки і освіти у європейський і світовий науково-інформаційний простір, на основі об'єднання зусиль Національної академії наук України, галузевих національних академій, провідних навчальних закладів Міністерства освіти і науки України, підпорядкованих їм бібліотечних установ, підрозділів та інформаційних центрів.

Безумовно, втілення в життя окреслених вище напрямів спільної діяльності та реалізація конкретних інформаційних проектів вимагатиме, як свою неодмінну передумову, значної модернізації вітчизняного законодавства, всього нормативно-правового поля, яке нині в Україні відчутно відстає від об'єктивних потреб розвитку вітчизняного науково-інформаційного простору. Водночас успіх справи вимагатиме й чіткого та реалістичного визначення цілей і завдань, колегіального вироблення прийнятних для всіх партнерів узгоджень конвенційного характеру щодо раціонального розподілу праці та спільного використання її результатів, закріплення їх відповідними регламентуючими документами – інструкціями та методичними рекомендаціями, а на етапі практичної реалізації спільних програм і проектів співробітництва – визначення взаємних обов'язків, узгодження планів робіт, порядку й термінів їх виконання,

неухильного дотримання технологій і регламентів, створення системи оперативного вирішення проблемних та спірних питань.

На нашу думку, вирішення цих непростих завдань має стати результатом комплексних зусиль перш за все провідних спеціалізованих наукових бібліотек, які є головними центрами інтеграції, інтелектуального опрацювання та поширення наукової і освітньої інформації, а також науково-методичної та координаційної роботи і які за своїм досвідом і практичними напрацюваннями в змозі об'єднати навколо себе інших учасників інформаційних комунікацій.

Література

1. *Горовий В. М.* Особливості розвитку соціальних інформаційних баз сучасного українського суспільства : монографія / В. М. Горовий. – Київ, 2005. – 300 с.

2. *Горовий В. М.* Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс : монографія / В. М. Горовий. – Київ, 2010. – 356 с.

3. *Давидова І. О.* Бібліотечне виробництво в інформаційному суспільстві : монографія / І. О. Давидова. – Харків : ХДАК, 2005. – 295 с.

4. *Шемаєва Г. В.* Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій : монографія / Г. В. Шемаєва. – Харків : ХДАК, 2008. – 289 с.

5. *Гранчак Т.* Бібліотека і політична комунікація : монографія / Т. Гранчак ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2012. – 480 с.

6. *Воскобойнікова-Гузєва О.* Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація : монографія / О. В. Воскобойнікова-Гузєва. – Київ : Академперіодика, 2014. – 362 с.

7. *Лобузїна К.* Технології організації знанневих ресурсів у бібліотечно-інформаційній діяльності : монографія / Катерина Лобузїна. – Київ, 2012. – 252 с.

8. *Ільганаєва В.* Корпоративний рух в Україні: стан та перспективи розвитку / Валентина Ільганаєва // Бібл. форум України. – 2006. – № 2. – С. 13–15.

9. *Ільганаєва В. О.* Місія бібліотеки в комунікаційному просторі сучасності / В. О. Ільганаєва // Библиотека ВУЗа на новом этапе развития социальных коммуникаций : материалы междунар. науч.-практ. конф. (Днепропетровск, 22–23 апр. 2010 г.). – Днепропетровск, 2010. – С. 10–14.

10. *Вилегжаніна Т.* Кооперація як засіб успішного функціонування бібліотек в інформаційному середовищі / Т. Вилегжаніна // Бібл. планета. – 2013. – № 4. – С. 4–6.
11. *Ярошенко Т.* Проект «Електронна бібліотека: центри знань в університетах України» – інновації через співробітництво / Тетяна Ярошенко // Бібл. вісн. – 2009. – № 3. – С. 3–5.
12. *Гранчак Т.* Сучасні підходи до вивчення бібліотеки як соціального інституту / Тетяна Гранчак // Бібл. вісн. – 2012. – № 5. – С. 20–26.
13. *Попик В. І.* Ресурси довідкової біографічної інформації: історичний досвід формування, сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : монографія / В. Попик. – Київ, 2013. – 518 с.
14. Нові ресурси інтернет-навігатора НБУВ [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2084>. – Назва з екрана.
15. Ресурси [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського / Український національний біографічний архів: науково-інформаційний проект Інституту біографічних досліджень. – Режим доступу: <http://biography.nbuv.gov.ua/index.php/resursi>. – Назва з екрана.
16. Путівник по красзнавчих ресурсах бібліотек України [Електронний ресурс] // Національна історична бібліотека України. – Режим доступу: http://www.nibu.kiev.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=38-2&Itemid=1905. – Назва з екрана.
17. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2014 році. – Київ : Академперіодика, 2015. – С. 469.

References

1. Horovyi, V. M. (2005). Osoblyvosti rozvytku sotsialnykh informatsiinykh baz suchasnoho ukrainskoho suspilstva [Features of social databases of contemporary Ukrainian society]. Kyiv [in Ukrainian].
2. Horovyi, V. M. (2010). Sotsialni informatsiini komunikatsii, yikh napovnennia i resurs [Social information communications, their content and resource]. Kyiv [in Ukrainian].
3. Davydova, I. O. (2005). Bibliotechne vyrobnytstvo v informatsiynomu suspilstvi [Library manufacture in the information society]. Kharkiv: Kharkivska derzhavna akademiia kultury [in Ukrainian].
4. Shemaieva, H. V. (2008). Elektronni resursy bibliotek Ukrainy v systemi naukovykh komunikatsii [Electronic resources of libraries of Ukraine in the

system of scientific communication]. Kharkiv: Kharkivska derzhavna akademiia kultury [in Ukrainian].

5. Hranchak, T. (2012). Biblioteka i politychna komunikatsiia [Library and political communication]. Kyiv [in Ukrainian].

6. Voskoboinikova-Huzieva, O. (2014). Stratehii rozvytku bibliotekno-informatsiinoi sfery Ukrainy: henezys, kontseptsii, modernizatsiia [Strategy of development of library-information sphere of Ukraine: genesis, concept, modernization]. Kyiv: Akadempriodyka [in Ukrainian].

7. Lobuzina, K. (2012). Tekhnolohii orhanizatsii znannievyykh resursiv u bibliotekno-informatsiinii diialnosti [Knowledge Technologies organizing resources in library and information work]. Kyiv [in Ukrainian].

8. Lobuzina, K. (2006). Tekhnolohii orhanizatsii znannievyykh resursiv u bibliotekno-informatsiinii diialnosti [Corporate movement in Ukraine: state and prospects of development]. *Biblioteknyi forum Ukrainy – Library Forum of Ukraine*, 2, 13–15 [in Ukrainian].

9. Ilhanaieva, V. O. (2010). Misiia biblioteky v komunikatsiinomu prostori suchasnosti [Mission of libraries in modern communications space]. *Biblioteka VUZa na novom jetape razvitiia social'nykh komunikacij: materialy mezhdunar. nauch.-prakt. konf.* (Dnepropetrovsk, 22–23 apr. 2010 g.) – *College libraries in the new stage of development of social communications: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference* (Dnepropetrovsk, April 22–23, 2010). Dnepropetrovsk [in Ukrainian].

10. Vylezhanina, T. (2013). Kooperatsiia yak zasib uspishnoho funktsionuvannia bibliotek v informatsiinomu seredovyschi [Cooperation as a means of successful operation of libraries in the information environment]. *Bibliotekna planeta – Library planet*, 4, 4–6 [in Ukrainian].

11. Yaroshenko, T. (2009). Proekt «Elektronna biblioteka: tsentry znan v universytetakh Ukrainy» – innovatsii cherez spivrobitnytstvo [The «Library: Knowledge Centers at universities in Ukraine» – Innovation through cooperation]. *Biblioteknyi visnyk – Library Bulletin*, 3, 3–5 [in Ukrainian].

12. Hranchak, T. (2012). Suchasni pidkhody do vyvchennia biblioteky yak sotsialnoho instytutu [Modern approaches to studying the library as a social institution]. *Biblioteknyi visnyk – Library Bulletin*, 5, 20–26 [in Ukrainian].

13. Popyk, V. I. (2013). Resursy dovidkovoï biohrafichnoi informatsii: istorychni dosvid formuvannia, suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy rozvytku [Resources Help biographical information, historical experience of formation, current status, problems and prospects]. Kyiv [in Ukrainian].

14. Novi resursy internet-navihatora NBUV [New resources Internet browser Vernadsky National Library]. *Natsionalna biblioteka Ukrainy*

im. V. I. Vernadskoho – V. I. Vernadsky National Library of Ukraine. Retrieved from <http://www.nbu.gov.ua/node/2084> [in Ukrainian].

15. Resursy [Resource]. Natsionalna biblioteka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho / Ukrainyski natsionalnyi biohrafichnyi arkhiv: naukovo-informatsiyni proekt Instytutu biohrafichnykh doslidzhen – V. I. Vernadsky National Library of Ukraine / Ukrainian national biographical archive: Scientific Information Institute of biographical research project. Retrieved from <http://biography.nbu.gov.ua/index.php/resursi> [in Ukrainian].

16. Putivnyk po kraieznavchykh resursakh bibliotek Ukrainy [Guide to local history resource libraries in Ukraine]. *Natsionalna istorychna biblioteka Ukrainy – National Historical Library Ukraine*. Retrieved from http://www.nibu.kiev.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=382&Itemid=1905 [in Ukrainian].

17. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2014 rotsi [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2014]. (2015), p. 469. Kyiv: Akadempriodyka [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 28.05.2015.

Volodymyr Popyk

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

New Horizons for the Integration of National Scientific Information Space

Promising tasks of coordination, cooperation and integration of efforts between the specialized academic libraries with information centers of research and educational institutions directed to developing of holistic national scientific information space were under consideration. The necessity to overcome the idea about the central position of libraries in mentioned development, importance of finding by libraries the new models of cooperation with the full range of information institutions of modern society were grounded.

Keywords: national scientific information space, specialized research libraries, information activities of scientific research institutions, information centers of Ukraine, integration of information activities.

Владимир Попик

Национальная библиотека Украины имени В. И. Вернадского

Новые горизонты интеграции национального научно-информационного пространства

Рассмотрены перспективные задачи координации, кооперации и интеграции усилий специализированных научных библиотек с информационными центрами научно-исследовательских учреждений, учебных заведений в развитии целостного национального научно-информационного пространства. Обоснована необходимость преодоления представлений о его «библиотечном центре», важность поиска библиотеками новых моделей сотрудничества со всем спектром информационных институтов современного общества.

Ключевые слова: национальное научно-информационное пространство, специализированные библиотеки, информационная деятельность научных учреждений, информационные центры Украины, интеграция информационной деятельности.